

- העותרים:**
1. עדאלה - המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל
 2. מרכז אלמיזאן לזכויות האדם
 3. אלחק
 4. המרכז הפלסטיני לזכויות האדם
- ע"י ב"כ עוה"ד פאטמה אלעג'ו ו/או חסן ג'בארין ו/או
מרואן דלאל ו/או סוהאד בשארה ו/או עאדל בדיר ו/או
סאסון זהר ו/או נביל דכאור ו/או נור אלעטאונה
מעדאלה - המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי
בישראל. ת"ד 510 שפרעם מ. 20200
טל: 04-9501610; נייד: 050-6912468
פקס: 04-9503140

- נ ג ד -

- המשיבים:**
1. ראש הממשלה
 2. שר הביטחון
 3. מתאם פעולות צה"ל בשטחים
- ע"י פרקליטות המדינה
רחוב צלאח אלדין 29, ירושלים
טל: 02-6466590, פקס: 02-6466655

עתירה מתוקנת למתן צו על תנאי

בית המשפט הנכבד מתבקש בזאת ליתן צו על תנאי המופנה אל המשיבים והמורה להם לבוא ולתת טעם:

א. מדוע לא יפתחו לאלתר את מעבר קרני כדי לאפשר ייבוא וייצוא של טובין אל ומן רצועת עזה, לרבות אספקה סדירה ומספקת של מצרכי מזון, מצרכי יסוד, חומרי גלם וסחורות, הנחוצים לאוכלוסייה האזרחית ברצועה לצורך ניהול חיים תקינים.

ב. מדוע לא יאמצו המשיבים מנגנון תיאום חליפי עם הצד הפלסטיני שיאפשר את פתיחת מעבר קרני באופן סדיר, למעט במקרים של סיכון ביטחוני ודאי וממוקד ולמשך זמן הכרחי בלבד, ומבלי לפגוע בזכויות האוכלוסייה האזרחית לנהל אורח חיים תקין.

ואלה נימוקי העתירה:

הרקע העובדתי:

1. ביום 14.6.07 ועל רקע חידוש הקרבות בין שני הפלגים הפלסטיניים בעזה, נסגרו מעברי הגבול בין ישראל לרצועת עזה.
2. ביום 11.6.07 נסגר מעבר קרני המשמש עורק החיים של הרצועה דרכו מתבצעת תנועת הטובין ההומניטריים והמסחריים אל ומן הרצועה.
3. על פי דו"ח המתאם ההומניטרי מטעם האו"ם בשטחים הכבושים, מעבר קרני נפתח באופן חלקי להעברת חיטה למשך חמישה ימים וזאת נכון ליום 5.7.07. המעבר נפתח בימים 28-29.6 ובימים 1-3.7.07.
ראו דו"ח המשרד לתיאום ההומניטרי על המצב ההומניטרי ברצועת עזה מיום 5.7.07.
http://www.ochaopt.org/documents/Gaza_Sit_Rep_05072007_HEBCorrected.pdf
הדו"ח מצ"ב ומסומן ע/1.
4. סגירת המעבר לתנועת הסחורות, גורמת למחסור במצרכים בסיסיים עבור האוכלוסייה הפלסטינית ברצועה ולשיבוש חיי המסחר והתעשייה שם באופן הפוגע קשות בכלכלת הרצועה הסובלת ממילא מקשיים רבים.
5. בהיעדר חומרי גלם ליצור מוצרי מזון, ובהיעדר האמצעים החומריים לרכוש מוצרים קיימים בשל אחוזי העוני והאבטלה הגבוהים, גוברת התלות באספקה סדירה ומלאה של מוצרי מזון ומוצרי יסוד מחוץ לרצועה. ומאחר וכל המעברים אל הרצועה סגורים, הרי שהדבר גורם לשיבוש ניכר בחיי האוכלוסייה האזרחית שם.
6. סגירת המעברים אף פוגעת במסחר ובתעשייה ברצועה, וכתוצאה מכך פוגעת גם במקורות הפרנסה וגורמת על ידי כך להחרפת המצוקה הכלכלית ברצועה.

7. העוני והמצוקה הכלכלית הגואות ברחבי רצועת עזה נהיו למפורסמות שאינן דורשות ראייה. מעל ל- 80% מכלל האוכלוסייה בעזה חיה מתחת לקו העוני (העומד על 2.1 דולר ארה"ב ליום). למעלה ממיליון ומאה אלף איש ברצועה מקבלים מזון מארגוני הסיוע הבינלאומיים. ראו פסקה 18 ו- 51 לדו"ח הדו"ח המיוחד של האו"ם לשטחים הפלסטיניים הכבושים מר ג'ון דוגארד מחודש 1/07 (Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in the Palestinian Territories Occupied since 1967, John Dugard. (A/HRC/4/17, 29 January 2007. Available at <http://www.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/4session/A.HRC.4.17.pdf> העמודים הרלבנטיים מהדו"ח מצ"ב לעתירה ומסומנים כנספח ע/2. לנתונים דומים ראו את דו"ח הצלב האדום : The ICRC Household Economy Assessment report, for Autumn 2006, עמ' 4 ו- 7, המצ"ב ומסומנים ע/3. [http://www.icrc.org/Web/eng/siteeng0.nsf/htmlall/palestine-report-211106/\\$File/063281FinalHouseholdEN.pdf](http://www.icrc.org/Web/eng/siteeng0.nsf/htmlall/palestine-report-211106/$File/063281FinalHouseholdEN.pdf)
8. לפי דו"ח OCHA מיום 20.6.07, 87% מתושבי הרצועה חיים מתחת לקו העוני העומד על 2.4 דולר ארה"ב ליום. ראו הדו"ח המצ"ב ומסומן כנספח ע/4.
9. על פי דו"ח OCHA מיום 28.6.07, ארגון המזון העולמי, ה-WFP, מספק ל-377 אלף פלשתינים סלי מזון המכילים מוצרי מזון בסיסיים (תוספת של 102 אלף איש בעקבות המצב החדש ברצועה). ארגון אונר"א, המספק סיוע מזון ל-860 אלף פלשתינים, מספק למוטבים חבילות מזון שמכילות 61 אחוזים מהצריכה הקלורית היומית המומלצת במשך חודשיים. בשני המקרים יש לתגבר את המזון שנמצא בחבילות באמצעות פירות, ירקות, בשר ומוצרי חלב הנרכשים בשוק על ידי המוטבים עצמם. ראו הדו"ח המצ"ב ומסומן כנספח ע/5.
- ראו עוד דיווח אבי יששכרוף "מעבר קרני נפתח לזמן קצר", מיום 29.6.07, המצ"ב ומסומן כנספח ע/6.
10. יודגש כי גם האספקה ההומניטארית של ארגוני הסיוע ההומניטרי הבינלאומיים מושפעת מהפסקת ההספקה הסדירה של המוצרים דרך מעבר קרני. שכן, סוכנות אונר"א קונה את הקמח בשוק המקומי אשר תלוי בייבוא החיטה דרך מעבר קרני.
11. לפיכך, בדו"ח מיום 5.7.07 עמד המשרד לתיאום ההומניטרי על השיפור בהבטחת כניסת הסיוע ההומניטרי לרצועה. ברם, על פי הדו"ח, רמת האספקה ההומניטרית שהוכנסה לרצועת עזה

דרך מעברי כרם שלום, סופה וקרני בשבוע שבין ה- 25 ביוני ל-1 ביולי, הגיעה ל- 70% מדרישות המינימום במוצרי מזון של אוכלוסיית הרצועה. הדו"ח מדגיש כי למרות העלייה הניכרת בכמות האספקה אשר נכנסה לרצועה, עודנו קיים מחסור חמור בחומרי גלם כמו קמח, אורז וקטניות למשקי בית ולתעשייה. על פי הדו"ח, כמות הקמח במלאי הקיים עומדת על 39% ביחס לצריכה השבועית בעזה, כמות האורז עומדת על 29% ואילו הקטניות עומדת על 26%.

ראו הדו"ח נספח ע/1 לעיל.

12. על פי ההערכות של האו"ם, כדי לענות על צרכי האוכלוסייה האזרחית יש להכניס לרצועה סך של 900 משאיות מטען (גרר אחד) של אספקה לשבוע ימים, ובכלל זה 625 מטענים של מוצרי מזון חיוניים ואספקה רפואית ו- 275 מטענים של "מוצרים חיוניים אחרים" המסופקים על ידי גרומים מסחריים כגון: מוצרי היגיינה אישיים, מוצרי היגיינה למשק הבית, חומרי ניקוי ומוצרי צריכה בסיסיים אחרים.

ראו עוד דו"ח מס' 9 של WFP, המצ"ב ומסומן כנספח ע/7.

13. נכון ליום 27.6.07, סוכנויות הסיוע ההומניטרי הפועלות ברצועה, שהן הספקיות העיקריות לצרכי הקיום הבסיסיים היום בעזה, חששו מיכולתו המוגבלת של מעבר כרם שלום בהשוואה לממוצע היומי במעבר קרני, העומד על 200 מטענים. בנוסף לכך, המוצרים המיובאים במעבר כרם שלום עוברים פירוק והשטחה, זהו תהליך ארוך ומורכב מבחינה לוגיסטית, במיוחד השוואה לתהליך במעבר קרני, בו הסחורה מיובאת במיכליות.

ראו דו"ח OCHA מיום 28.6.07 נספח ע/5 לעיל.

14. על פי דו"ח OCHA, מלאי אבקת החלב כולל אבקה לחלב תינוקות ומלאי השמן פחת ברצועה ובעיקר בצפון הרצועה ובעיר עזה עצמה. ירידה זו במלאי הינה כמובן לאחר הכנסת אספקה של מוצרים אלו במעברי הגבול החלופיים לאחר שהמלאים הקודמים אזלו.

ראו עמ' 3 לנספח ע/1 לעיל.

15. מהדו"ח עוד עולה כי, נרשמה עליית מחירים של ירקות ותוצרת חקלאית כאשר מחיר הלימון רשם עליה חדה במיוחד בשיעור של 55%, המלפפונים 13% ותפוחי האדמה 67%. חלק מעליית מחירים זאת ניתן לייחס לסוף העונה החקלאית.

ראו נספח ע/1 לעיל.

אמנם חוסר יכולתם של חקלאי עזה לייצא את תוצרתם החקלאית העלה את ההיצע של חלק מהמוצרים בשווקים כמו עגבניות, אבטיחים, מלונים ותפוחי עץ. דא עקא, השבתת הייצוא מונעת מהחקלאים מקור הכנסה דבר שפוגע בכח הקניה שלהם.

16. גם מחיריהם של מוצרי יסוד לתעשייה ולמשקי בית עלו. על פי דו"ח ה-WFP, מסקרי שוק מקומיים שביצע הארגון בין ה- 18-20.6.07 וגם ביום 25.6.07 נרשמו עליות מחירים חדות בקטגוריות הבאות: מחיר הקמח רשם עליה של 34%, אבקת החלב התייקרה ב- 30%, האורז התייקר ב- 20.5%, הסוכר התייקר ב- 2% והשמן הצמחי התייקר ב- 6%.
ראו עמ' 3 לדו"ח נספח ע/5 לעיל.

17. אי הוודאות בדבר חזרת המשך אספקת המצרכים החיוניים הביאה לעליה ניכרת של 350% ברכישת הקמח.

ראו את דו"ח OCHA נספח ע/4.

ראו עוד עלון מס' 24/2007 של הוועד הבינלאומי של הצלב האדום - עזה והגדה המערבית מיום 21.6.07, המצ"ב ומסומן ע/8.

18. סיכומם של דו"חות המצב של ארגוני הסיוע ההומניטרי, הינה כי למרות מאמציהם של המשיבים, הסחורות שנכנסו לרצועה אינם עונשים על מלוא צרכיהם ההומניטריים של תושבי הרצועה על אף שניתן לומר שאין כרגע משבר הומניטרי ברצועה.

19. סגירת מעבר קרני והפסקת אספקתם הסדירה והמספקת של מצרכים בסיסיים כמו מזון ומצרכי יסוד אחרים אל הרצועה, פוגעת בזכותם של התושבים שם לחיים, לרמת חיים נאותה ובזכות לבריאות ולפרנסה בכבוד.

20. זאת ועוד, המשך הזרמת אספקה הומניטרית אין בה כדי למנוע בטווח הארוך היווצרותו של משבר הומניטרי ברצועה. מחסור בחומרי גלם וסגירת המעברים לייצוא מעזה משפיעים אף הם על רמת החיים של תושבי הרצועה ופוגעים בזכויותיהם לפרנסה בכבוד ולרמת חיים נאותה.

21. סגירת המעברים השונים, וקרני בעיקר, למעבר חומרי גלם ולייצוא טובין מעזה משפיעה משמעותית על הכלכלה, השווקים, וכוח הקניה של התושבים הפלסטינים ברצועה. החזקת תושבי הרצועה במצב של לא רעב - לא שובע, בין חיים למוות, תוך אספקת הצרכים המינימליים הבסיסיים בלבד, אינו יכול להימשך זמן רב בהיותו פגיעה בזכות התושבים הבסיסית לנהל אורח חיים תקין.

בדו"ח המצב מיום 21.6.07, נספח ע/8 לעיל, התריע ראש משלחת ה- ICRC לישראל ולשטחים הפלשתיניים, כי המצב אשר נוצר בעזה אינו "יכול להיפתר באמצעות סיוע הומניטרי בלבד..." וזהו בדיוק המצב אנו עדים לו היום.
ראו הדו"ח, נספח ע/4 לעיל.

22. תלותם של תושבי הרצועה בפתיחת המעברים מחד, וסגירת המעברים מאידך, הביאה לקריסת התעשייה בעזה. מתוך 3,900 מפעלים בעזה המייצרים מוצרי מזון, פרמצבטיקה, חומרי בניין, עץ, נייר, אומנויות זעירות, הנדסה, מתכת, פלסטיק וגומי - יותר מ-2,900 הפסיקו לפעול.

ראו דו"ח גישה מיום 4.7.07 שכותרתו "מכירת חיסול: כלכלת עזה נמחקת מהמפה", המצ"ב ומסומן נספח ע/9.

[http://www.gisha.org/UserFiles/File/publications%20/Gaza%20Economy%20Report%20-%20Heb\(1\).doc](http://www.gisha.org/UserFiles/File/publications%20/Gaza%20Economy%20Report%20-%20Heb(1).doc)

23. מדו"ח גישה נספח ע/9 לעיל עולה כי נכון ליום 3.7.07, 75% מהמפעלים הנתרים ברצועה (אשר שרדו את הקשיים בייבוא וייצוא שהחריפו בחורף 2006 ועוד פעלו ערב סגירת מעבר קרני ביום 12.6.2007) משותקים בשל סגירת הגבולות. שאר המפעלים פועלים "באופן חלקי בלבד ועל זמן שאול, עד שייגמר להם מלאי חומרי הגלם". מצב זה הינו תוצאה ישירה לקשיים בייבוא חומרי גלם ובייצוא סחורות וכן מאספקת חשמל בלתי סדירה, בשל הריסת תחנת השנאים בעזה על ידי חיל האויר ביוני 2006. שם עמ' 2 ו-4 לדו"ח.

24. יובהר כי רוב המפעלים אשר ייצאו סחורות נסגרו עוד לפני הסגירה ההרמטית הנוכחית, בשל הקשיים על הייצוא שגרמו הסגירות התכופות של מעבר קרני בעבר דבר אשר שיבש קיום חוזים עסקיים. כך שהמפעלים המתקשים כעת לפעול, אלו המפעלים אשר שרדו את הסגירות הקודמות והמייצרים מוצרים המיועדים לצריכה מקומית. ראו עמ' 5 לדוח ע/9 לעיל.

25. כתוצאה ממצב זה, כ-30,000 מועסקים במפעלים עלולים לאבד את מקום עבודתם (עובדי המפעלים מהווים כ-10% מתוך כלל המועסקים בעזה, כאשר במוצק כל מועסק מפרנס משפחה בת שבע נפשות והאבטלה בעזה ממילא עומדת על כ-35%). ראו דו"ח גישה ע/9 לעיל, עמ' 2.

26. תלותו של המגזר הפרטי בייבוא ובייצוא דרך המעברים, ובמעבר קרני בפרט, מסבירה את הפגיעה הקשה במגזר זה מאז סגירת המעברים. לפי איגוד המשענים הפלסטיני, כבר בשבועיים הראשונים של הסגר, דהיינו נכון ליום 26.6.2007, יבואנים פלסטינים צברו חובות של כמיליון וחצי דולר מקנסות בלבד, עבור אי החזרת המכולות השכורות, התקועות בשני צידי המעברים, והעלויות הולכות וגוברות. זאת ועוד, הפרת חוזי אספקה ושיתוק התעשייה

גרמו לנזקים כספיים כבדים לעסקים השונים. כמו כן, נרשמו הפסדים רבים מנזקים שנגרמו לסחורות המאוחסנות במחסנים.
ראו עמ' 4 לדו"ח גישה, נספח 9/ע לעיל.

27. גם הייצוא החקלאי, אשר עוד שרד בעזה בטרם סגירת הגבולות, משותק. מאז 12.6.2007, חקלאים אינם יכולים לייצא לישראל, לגדה המערבית ולחוף את הירקות, הפרחים והתוצרת החקלאית, שהיו מפרנסים אותם ואת משפחותיהם.
עמ' 5 לדו"ח גישה, נספח 9/ע לעיל.

28. כפי שעולה מדו"ח גישה, ישראל מחקה את קוד המכס המשוך לרצועת עזה מהמחשבים והורתה שלא לאפשר כל ייבוא לרצועת עזה, פרט לסחורות בעלות אופי הומניטארי, כגון תרומות של מזון, תרופות וציוד רפואי. פעולה זו מעידה על כך שהמשיבים אינם נערכים למצוא פתרון חלופי למעבר קרני, אשר יאפשר התאוששות המגזר העסקי. משמעות הדבר היא הריסת המגזר העסקי ברצועה.
ראו עמ' 1 לדו"ח 9/ע לעיל.

29. למותר לציין כי, על פי הסכם המעברים בין ישראל לרשות הפלסטינית מיום ה-15.11.05, ייבוא וייצוא של סחורה אל ומן הרצועה ייעשה בעיקר דרך מעבר קרני. על פי ההסכם נועד המעבר לאפשר מעבר של 400 משאיות ליום. קיבולת זו מן הסתם נקבעה לאחר הערכת צרכיה של האוכלוסיה בעזה.

<http://www.nad-plo.org/nego/nego/SiAgreem/agreraf/Agreement%20Access.pdf>

נוסח ההסכם מצ"ב ומסומן 10/ע.

ראו עוד דוח הדווח המיוחד של האו"ם, נספח 2/ע לעיל, פסקה 16, עמ' 9.

30. לסיבור האו"ן, על פי מרכז הסחר הפלסטיני (The Palestinian Trade Center) העוקב אחר פעילות מעבר קרני במסגרת פרויקט הבנק העולמי לקידום הסחר בין הגדה המערבית ורצועת עזה לבין ישראל, גם כאשר המעבר פועל (אך נסגר לעיתים תכופות מנימוקים ביטחוניים) כמות הסחורה העוברת אינה מספיקה לענות על צרכי המשק דבר אשר הביא למחסור ניכר בחומרי הגלם הדרושים לייצור תעשייתי. יודגש כי דברים אלו נלמדו מהשוואה בין נתוני מעבר הסחורות בקרני בשנים 2005 ו-2006 וכן עם שנים קודמות. גם כאשר נרשמה כניסה של 56,256 משאית סחורה לתוך הרצועה במהלך שנת 2006 עדיין היה מדובר בירידה של כ-50% בהשוואה לשנת 2005. יציאת סך של 5,007 משאיות במהלך שנת 2006 היוותה 52% בלבד מסך המשאיות אשר יצאו מעזה במהלך שנת 2005.
ראו דו"ח מרכז הסחר הפלסטיני לניטור מעבר קרני – דו"ח שנתי 2006 בעמ' 1,2,4-5, המצ"ב ומסומנים 11/ע.

<http://www.paltrade.org/cms/images/enpublications/World%20Bank%20Annual%20report%202006.pdf>

כמובן, שנתונים אלה רחוקים מהמספרים עליהם הוסכם בהסכם המעברים נספח ע/10 לעיל, ואף על פי כן, יש בהם כדי להמחיש את חיוניות פתיחת המעבר הסגור מזה כחודש.

31. מסקנות מרכז הסחר מניטור המעבר לחודש מאי 2007, במהלכו נכנסו 8,624 משאיות של סחורה ויצאו 630 משאיות, בדבר ירידה של 14% במספר המשאיות הנכנסות לעזה (סחורה מיובאת) וירידה של 46% במספר המשאיות היוצאות (סחורה מיוצאת) מלמדת כי סגירה ממושכת של המעבר למשך זמן של כחודש ימים היא בבחינת מכת מוות למשק בעזה. ראה דו"ח הניטור החודשי של מרכז הסחר הפלסטיני לחודש מאי, 2007.

http://www.paltrade.org/cms/images/enpublications/World_Bank%20Monthly-%20Report-%20May%202007.pdf

העמודים הרלבנטיים מהדו"ח מצ"ב ומסומנים ע/12.

32. למותר להזכיר, כי הכלכלה בעזה תלויה לגמרי בישראל ובייבוא דרך ישראל. תלות זו לא נחלשה לאחר הסכמי הביניים עם הרשות הפלסטינית וגם לא לאחר ההתנתקות. מדיניות הסגר וההגבלות המקיפות על תנועת האנשים והסחורות הביאו לריסוק הכלכלה בגדה המערבית ובעיקר בעזה.

או The World Bank Report No. 39109 The West Bank and Gaza Investment Climate Assessment: Unlocking the Potential of the Private Sector, March 20, 2007, פסקאות 1.7, 1.8.

<http://siteresources.worldbank.org/INTWESTBANKGAZA/Resources/294264-1166008938288/ICA2007.pdf>

העמודים הרלבנטיים מהדו"ח מצ"ב ומסומנים ע/13.

ראו עוד, דו"ח הבנק העולמי מחודש מאי 2007 :

Movement and Access Restrictions in the West Bank: Uncertainty and Inefficiency in the Palestinian Economy.

<http://siteresources.worldbank.org/INTWESTBANKGAZA/Resources/WestBankrestrictions9Mayfinal.pdf>

פסקה 36, עמ' 12 לדוח. תקציר הדוח והעמוד הרלבנטי מהדו"ח מצ"ב ומסומנים ע/14. 33. לא רק זו אף זו, מיזמי הפיתוח השונים ומיזמי התשתיות העיקריים תלויים אף הם בפתיחת המעברים. על פי דו"ח OCHA מיום 28.6.07, כל מיזמי הפיתוח והתשתיות הנשענים על מקורות יבוא מחוץ לרצועה הוקפאו. בין היתר, מיזמים בשווי עשרות מיליוני דולרים

לסלילת כבישים ובניית מתקני טיהור, מרכזים קהילתיים ובתי ספר, נעצרו בשל מחסור בחומרי בניין. תוכניות תעסוקה בהיקף של 93 מיליון דולר הוקפאו.

34. גם פעולת רשות האנרגיה הפלשתינית, ה-PEA, המספקת חשמל לרצועה תלויה באספקת ציוד הדרוש לפעולת מערכת אספקת החשמל ולתחזוקתה, וזאת דרך מעבר קרני.

35. לדוגמה, לתחנת הכוח בעזה נדרש שירות דחוף לפחות לשתי טורבינות המייצרות חשמל בתחנת בכוח שם. טורבינות אלה עברו כבר את מכסת 22,000 שעות הפעילות המותרות. יש לבצע את השירות והטיפול בטורבינות אלה בתוך ששת השבועות הקרובים. את השירות צריך לתת צוות טכנאים שוודי ובמידה והדבר לא יתבצע תחנת הכוח תיאלץ להיסגר, דבר אשר יגרום למחסור של לפחות 60 מגה-ואט חשמל דבר שיגרור בעקבותיו הפסקות חשמל מיידיות ברצועה. מניסיון הקיץ שעבר עולה כי בחלקים גדולים של הרצועה ניתן לצפות להפסקות חשמל של עד 18 שעות ביממה ולדבר זה תהיה גם השפעה על אספקת המים למשקי הבית שכן משאבות המים פועלות על חשמל.
ראו עמ' 4 לדו"ח OCHA נספח ע/1 לעיל.

גם רשות המים העירונית של ישובי חוף עזה (GCMWU) תלויה באספקת משלוחי סודיום-היפוכלוריד וחומצה הידרו-כלורידית מישראל, שם.

36. הנה כי כן, מדיניות סגירת המעברים אשר באה כתגובה לשינויים הפוליטיים ברצועה מהווה מכת מוות לכלכלה ברצועת עזה. מדיניות זו פוגעת אנושות ביכולת תושבי הרצועה להתפרנס בכבוד, לנהל חיים עצמאיים ולבנות חברה מתוקנת. פגיעה ביכולת הפרנסה גוררת אחריה פגיעה בזכות לחינוך ובזכות לבריאות המושפעות מהיכולת הכלכלית המשפיעה על הנגישות לשירותי הבריאות והחינוך.

37. העותרים יטענו כי על המשיבים מוטלת חובה לאפשר את אספקת הציוד הנדרשת כדי לתת מענה למלוא הצרכים ההומניטאריים של תושבי עזה, וכן כדי לאפשר לתושבי עזה לקיים חיים תקינים, לרבות נגישות לשירותי בריאות וחינוך, השתתפות בחיי מסחר ותעשייה ופעילויות אחרות אשר תלויות באפשרות להכניס ציוד ומוצרים לרצועה.

38. כפי שעולה מדיווחיהם השונים של ארגוני הסיוע ההומניטרי הפועלים בעזה, וכן כפי שעלה מהמצגת מטעם המשיבים אשר הוצגה במהלך הדיון שהתקיים בתיק זה ביום 28.6.07, מאמציהם של המשיבים מתמקדים במניעתו של משבר הומניטרי ברצועה. זאת ותו לא.

39. שליטתם המלאה של המשיבים בדרכי הייבוא והייצוא ברצועה מטילה עליהם חובה לאפשר תנועת סחורות לא רק במינון המינימאלי ההכרחי כדי למנוע מצב של רעב ואסון, אלא

לאפשר ייבוא וייצוא טובין בכמות הדרושה על מנת ליתן מענה לצרכי החיים המלאים של האוכלוסייה האזרחית אשר נמצאת בהיבט זה תחת שליטתו של כוח זר.

40. יודגש, כי החובה לאפשר ייבוא וייצוא אל ומן הרצועה נגזרת משליטתם של המשיבים בכל המעברים שדרכם ניתן להכניס מוצרים לרצועת עזה. יודגש, כי לתושבי עזה אין אפשרות לקבל סחורות דרך הים או דרך האוויר, וזאת בשל שליטתה המלאה של ישראל במרחב האווירי ובמים הטריטוריאליים של הרצועה. הכנסת סחורות לעזה אפשרית אך ורק דרך המעברים הנשלטים ישירות על ידי ישראל, ובעיקר דרך מעבר קרני אשר גם לדידי המשיבים, מהווה עורק חיים עבור תושבי עזה.

41. העותרים יטענו כי סגירת המעבר משתקת את המשק בעזה, הורסת את תשתית המסחר, גורמת לאבטלה ולעוני ומונעת קידום פרויקטים הומניטאריים כגון תיקון ואחזקת תשתיות שונות וניהול תקין של מערכת החשמל, המים והביוב.

42. כפי שעלה מתגובת המשיבים המקדמית לעתירה המקורית, הנימוק העיקרי לסגירת המעברים הוא היעדר תיאום בין ישראל לפלסטינאים לאחר השתלטות תנועת חמאס על הרצועה.

43. עם כל הכבוד הראוי, נימוק זה אין בו כדי להצדיק החזקת מיליון וחצי תושבי הרצועה כבני ערובה למצב הפוליטי החדש שנוצר בשטח.

44. הפתיחה החלקית של המעברים לצורך מעבר תרומות בעלות אופי הומניטארי **ופתיחת מעבר קרני עצמו למשך חמישה ימים** לאחר תיאום עם הצד הפלסטיני בסיועם של גורמים בינלאומיים מלמדת כי גם לאחר השתלטות תנועת החמאס על עמדות המפתח בעזה, ניתן לפתוח את הגבולות ולאפשר תנועת סחורות על מנת לאפשר לתושבים לנהל אורח חיים תקין ולהתקיים בכבוד.

45. אי לכך, על המשיבים מוטלת החובה להמשיך ולתאם עם הצד הפלסטיני את פתיחת המעברים כפי שעשה עד לפני סגירתם, לחילופין על המשיבים מוטלת האחריות למצוא מנגנון תיאום חדש שיאפשר להם מחד לאבטח את המעברים ומאידך לפתוח אותם כדי לענות על מלוא צרכי החיים של האוכלוסייה האזרחית.

הפניה לרשויות:

46. ביום 20.6.07 פנתה העותרת אל המשיבים בדרישה לפתוח את המעבר לאחר שעמד על השלכותיו הקשות של המשך סגירת המעבר.
צלום הפניה מצ"ב ומסומן ע/15.

47. פניה זו לא זכתה לכל מענה. יודגש כי, למעט אמירות כלליות של המשיבים 1 ו-2 בדבר הרצון למנוע משבר הומניטרי ברצועה ואשר התפרסמו בכלי התקשורת השונים טרם מצאו המשיבים הסדר שיאפשר פתיחת המעבר וחידוש תנועת הטובין בשני הכיוונים וזאת למרות חלוף חודש ימים על האירועים אשר הביאו לסגירת המעבר.

48. ביום 24.6.07 הגישה העותרת במסגרת תיק זה, עתירה למתן צו על תנאי ובקשה לקיום דיון דחוף בעתירה.

49. ביום 28.6.07 התקיים דיון בעתירה, ולאחר שבית המשפט השתכנע כי המשיבים דואגים לאספקת הצרכים ההומניטאריים הבסיסיים של האוכלוסייה האזרחית, החליט בית המשפט על תיקון כתב העתירה כדי לדון בסעדים הנוספים אשר התבקשו במסגרתה.

הצדדים לעתירה:

50. העותרת מס' 1 הינה עמותה רשומה כדין בישראל, נוסדה בשנת 1996 כמרכז משפטי עצמאי הפועל לקידום זכויות האדם בכלל והמיעוט הערבי בפרט. העותרת 1 הגישה את העתירה המקורית בתיק זה, ואליה הצטרפו העותרים 2-4 במסגרת עתירה מתוקנת זו.

51. העותר מס' 2 הוא ארגון זכויות אדם הפועל בעזה להגנה וכיבוד זכויות אדם בעזה, בפרט זכויות כלכליות, החברתיות ותרבותיות.

52. העותר מס' 3 הוא ארגון זכויות אדם הפועל להגנה ולקידום זכויות אדם בשטחים הפלסטיניים הכבושים וכן לקידום שלטון החוק שם. הארגון הוקם ב-1979 והוא פועל ממשרדיו ברמאללה.

53. העותר מס' 4 הוא ארגון זכויות אדם הפועל בעזה מאז 1995 ואשר מטרותיו קידום זכויות האדם, שלטון החוק והערכים הדמוקרטיים שם וזאת בהתאם לסטנדרטים הבינלאומיים.

54. המשיב 1 הוא העומד בראש הממשלה והוא הנושא באחריות הראשית לתוצאות מדיניות הממשלה.

55. המשיב 2 שולט בכל המעברים בין ישראל לעזה, לרבות מעבר קרני נשוא העתירה.

56. המשיב 3 הינו האחראי על קביעת מדיניותו של הצבא בשטחים הכבושים והוא מונה על ידי המשיב 2 לעקוב אחרי המצב ההומניטארי ברצועת עזה.

הטיעון המשפטי:

57. בהחלטתם של המשיבים להורות על סגירת המעברים, ללא שלקחו בחשבון את השלכות סגירת מעבר חיוני כמו קרני על זכויותיהם הבסיסיות של תושבי הרצועה, הפרו המשיבים את חובותיהם המשפט הבינלאומי ההומניטארי והן מהתחייבותיה תחת משפט זכויות האדם. סגירת מעבר קרני, ולתקופה כה ממושכת, אף מהווה הפרה של המשפט הישראלי בהיותה החלטה שרירותית, לא סבירה ולוקה בחוסר מידתיות הזועק לשמיים.

58. גם אם ההחלטה להורות על סגירת המעברים היתה מוצדקת בזמנו, הרי שחובה על המשיבים היה לפעול למציאת מנגנון שיאפשר חזרת הפעלת מעבר קרני זמן קצר לאחר סגירתו ולכל הפחות מייד לאחר סיום המאורעות בעזה, דבר שקרה כאמור לפני כחודש ימים ולא להמשיך את סגירתו ולגרום להיווצרות משבר הומניטרי ממנו תסבול אוכלוסייה שלמה המונה קרוב למיליון וחצי נפשות.

המשפט הבינלאומי:

59. גם לאחר ההתנתקות, נותרה ישראל בחזקת כוח לוחם וכובש ברצועה וזאת בעיקר בשל שליטתה האפקטיבית על הרצועה.
ראו נייר העמדה של "גישה", "כובשים מנותקים: מעמדה המשפטי של רצועת עזה", מינואר 2007, זמין ב-

<http://www.gisha.org/UserFiles/File/publications%20/Hebrew%20Position%20Paper%20for%20website.pdf>

תקציר נייר העמדה מצ"ב ומסומן ע/16.
ראו עוד פסקה 59, עמ' 22 בדו"ח הדווח המיוחד של האו"ם נספח ע/2 לעיל.

60. לפיכך, על ישראל להבטיח את שלומם וביטחונם של תושבי הרצועה. חובה זו מעוגנת בהוראות תקנות 43 ו-46 לתקנות הנספחות לאמנת האג בדבר דיני המלחמה ביבשה משנת 1907 (להלן: "תקנות האג") וכן בהוראות סעיף 27 לאמנת ג'נבה הרביעית בדבר הגנת אזרחים בימי מלחמה 1949 (להלן: "אמנת ז'נבה").

61. דינים אלו מטילים על המשיבים חובה להימנע מפגיעה באוכלוסיה האזרחית ברצועת עזה, לצד חובה פוזיטיבית לדאוג לצרכיה ההומניטאריים ולקיום הסדר הציבורי והחיים התקינים בקרבה.

Jean S. Pictet Comentary on Geneva Convention IV of 1949 (Geneva, 1958) 201.
ראו גם בג"צ 4764/04 **רופאים לזכויות אדם ואח' נ' מפקד כוחות צה"ל בעזה**, פ"ד נח(5) 385, 393 (להלן: "בג"צ רפח").

62. המשיבים אינם ממלאים אחר החובה הבסיסית המוטלת עליהם, לפיה יש להימנע מפגיעה בזכויותיהם של התושבים הנמצאים תחת שליטתם.

63. הפסקתה של אספקה סדירה של מוצרים חיוניים, מהווה מעשה אסור על פי המשפט הבינלאומי ההומניטארי בהיותו מכוון כלפי האוכלוסיה האזרחית ומהווה ענישה קולקטיבית.
איסור זה מעוגן בתקנה 50 לתקנות האג ובסעיף 33 לאמנת ז'נבה.

החובה לאפשר אספקת סיוע הומניטארי ולדאוג לצרכים ההומניטאריים של האוכלוסייה

64. מדו"חות ארגוני הסיוע עולה כי ישנו שיפור באספקת המצרכים החיוניים. ברם, גם לאחר שיפור זה עדיין ישנו מחסור במצרכי יסוד מסוימים וכן כי אין באספקה הסדירה כדי לענות על הצרכים ההומניטאריים הבסיסיים.
ראו דו"ח OCHA נספח ע/1 לעיל.

65. לפיכך, יטענו העותרים כי לצד עקרון היסוד להימנע מפגיעה באוכלוסיה האזרחית, על המשיבים מוטלות חובות פוזיטיביות לספק צרכים ההומניטאריים של האוכלוסייה האזרחית.

66. נוכח שליטתה המלאה של ישראל בכל מעברי הגבול עם הרצועה ובפרט במעבר קרני, על מדינת ישראל למלא את מחסורה של האוכלוסיה האזרחית במזון, בתרופות ושאר מצרכים חיוניים. חובה זו קבועה בהוראותיה ההומניטריות של אמנת ג'נבה. סעיף 55 לאמנת ג'נבה קובע כי על הכוח הכובש להבטיח במלוא מידת האמצעים שברשותה אספקת המזון והתרופות לאוכלוסיה. סעיף 56 לאמנה מוסיף וקובע כי על הכוח הכובש להבטיח את הבריאות וההיגיינה הציבורית של האוכלוסיה האזרחית. סעיף 59 לאותה אמנה אף מטיל חובה על הכוח הכובש להקל על ביצוען של תוכניות סיוע של ארגונים הומניטאריים אם אין מקורותיו של השטח הכבוש מספיקים. יודגש כי חובת ההקלה על תוכניות הסיוע אינה פוטרת את המשיבים מחובותיה על פי סעיפים 55 ו-56. ראו לעניין זה סעיף 60 לאמנה.

67. למען הזהירות, יוסיפו העותרים ויטענו כי חובות פוזיטיביות אלו אינן נסוגות במצב של לחימה. שכן גם לפי דיני הלחימה מחויבים המשיבים לדאוג לצרכיהם של התושבים המוגנים ולתפקוד המערכות האזרחיות בשטח העימות.

ראו סעיף 23 לאמנת ז'נבה, המתייחס למצבים של עימות מזוין. לפי סעיף זה על המשיבים לאפשר את המעבר החופשי של מצרכי המזון, תרופות ובגדים לאוכלוסיה המוחלשת.

ראו גם בג"צ רפח לעיל בו קבע כבוד הנשיא בדימוס ברק כי:

"במסגרת הפנמתם של הדינים ההומניטאריים מן הראוי הוא כי יודגש כי חובתו של המפקד הצבאי אינה מתמצית בהימנעות הצבא מפגיעה בחייהם ובכבודם של התושבים המקומיים, החובה ה"שלילית". חובתו היא גם "חיובית". עליו להגן על חייהם וכבודם של התושבים המקומיים, הכל במגבלות הזמן והמקום ... הוא הדין בהתארגנות מראש כדי להבטיח כמות מספקת של מזון ומים במקום. ... אין לסמוך בעניינים אלה אך ורק על עזרת הגופים הבינלאומיים והישראליים, אף שעזרה זו היא חשובה. יש להפנים את ההכרה כי החובה הבסיסית היא של המפקד הצבאי, וכי עליו לנקוט מראש בפעולות שונות, כדי שיוכל לצאת ידי החובה ביום קרב (ההדגשה שלי. פ.א.)."

שם, פסקה 35.

68. לצד חובות אלו, חלות על ישראל חובות על פי משפט זכויות האדם הבינלאומי והנובעות מאמנות בינלאומיות עליהן חתומה המדינה, והמחייבות את המדינות החתומות עליהן גם בעת מלחמה גם כשהן פועלות מחוץ לגבולותיהן המדיניים.

69. מדינת ישראל חתומה על האמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ופוליטיות משנת 1966 (להלן: "ה-ICCPR"), על האמנה הבינלאומית לזכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות משנת 1966 (להלן: "ה-ICESCR") ועל האמנה בדבר זכויות הילד, משנת 1989 (להלן: "ה-CRC") החלות על פעולות ישראל בשטחים הכבושים.

ראו

UN Human Rights Committee, Concluding Observations: Israel (2003), op cit, para 11 ו- UN Committee on Economic, Social and Cultural Rights, Concluding Observations: Israel (2003), para 31.

Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory, Advisory 99 Opinion, para. 106, 110-113. July 9, 2004, 43 I.L.M. 1009.

ראו עוד בג"צ 3239/02 מרעב נ' מפקד כוחות צה"ל ביהודה ושומרון, פ"ד נז(2) 349, בו הוחלו הוראות מה- ICCPR על הגדה המערבית.

וכן בג"צ 7957/04 מראעבה ואח' נ' ראש ממשלת ישראל ואח', פסקה 27 לפסק דינו של הנשיא בדימוס ברק.

70. זכויותיהם של תושבי הרצועה הנפגעות קשות כתוצאה מסגירת המעבר מעוגנות היטב בהוראותיהן של שלושת האמנות לעיל.

סעיף 6(1) ל- ICCPR מגן על הזכות לחיים. בשל עליונותה של הזכות לחיים סעיף 4 לאמנה קובע כי לא תותר הפרתה של זכות זו גם לא בשעת חירום כללית. הזכות לחיים מעוגנת גם בסעיף 6 ל- CRC.

סעיף 11 ל- ICESCR מגן על הזכות לרמת חיים נאותה לרבות מזון, ביגוד ודיור, סעיף 12 לאמנה מגן על הזכות לבריאות וסעיף 6 מגן על הזכות לפרנסה.

71. הנה כי כן, הזכות לחיים והזכות לקיום בכבוד, מעוגנות היטב במשפט הבינלאומי. המשפט הבינלאומי עקבי בקביעת החובה לנקוט באמצעים מעשיים על מנת להבטיח שזכויות אלו לא תיפגענה, גם בעת של מאבק מזוין. על אחת כמה וכמה כאשר הנימוק העומד מאחורי סגירת המעברים הגורמת לפגיעות הקשות המתוארות לעיל, הוא היעדר נימוק עם הצד הפלסטיני.

החובה לדאוג לסדר הציבורי ולקיום חיים תקינים

72. על מדינת ישראל מוטלת החובה לאפשר את תנועת הטובין הנדרשת לשם קיום חיים תקינים ברצועת עזה. זאת, בהתאם לתקנה 43 תקנות האג. אחריותם של המשיבים משתרעת על מגוון צרכיה של האוכלוסייה המתגוררת באזור.
ראו בג"צ 10356/02 הס נ' כוחות צה"ל בגדה המערבית, פ"ד נח(3) 443, שם נקבע:

"חובת המפקד לדאוג לתקינות סדרי החיים באיזור מתפרשת על כל מישורי החיים וחורגת מעבר לענייני בטחון וצרכים קיומיים מיידיים. היא חלה על צרכי החיים המגוונים של התושבים, ובהם צרכי סעד, תברואה, כלכלה, חינוך, חברה וכיוצא באלה צרכים שאדם בחברה מודרנית נזקק להם."
(ההדגשה שלי. פ.א.)

שם עמ', 461.

כן, ראו בג"צ 202/81 טביב נ' שר הביטחון, פ"ד לו(2) 622, עמ' 629.
ובבג"צ 69/81 אבו עיטה נ' מפקד אזור יהודה ושומרון, פ"ד לו(2), 197 נקבע כי חובתו של הכובש להשיב את הסדר הציבורי על כנו כוללת דאגה לכלכה מתפקדת. שם, בעמ' 228.

המשפט הישראלי

73. הזכות לחיים היא זכות חוקתית בסיסית, הנתונה לכל אדם והנגזרת מעקרון קדושת החיים, המהווה עקרון יסוד בשיטת המשפט הישראלית.
74. זכות זו מעוגנת בסעיפים 1 ו-4 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.
75. כללי המשפט הישראלי אף שלא הוחל בעזה ובגדה המערבית, מחייבים את המשיבים בפועלם ברצועת עזה בהיותם נושאי תפקיד וביצגם רשויות ישראליות.
ראו בג"צ 358/88 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' אלוף פיקוד המרכז, פ"ד מג(2) 529, 536-537.
76. גם הזכות לתנאי קיום הולמים מוגנת בחוק היסוד כנגזרת מזכות האדם לכבוד, ולפיכך על המשיבים לקחת זכות זו בחשבון כשיקול מרכזי בעת קביעת מדיניות פעילותם ברצועה ובקשר אליה.
ראו בג"צ 3933/92 ברכאת נ' אלוף פיקוד המרכז, פ"מ מז(5), 1.
77. סגירת המעברים כליל למעט כניסות של עשרות בודדות של משאיות מזון ותרופות, מהווה הפרה ברורה של חובות המשיבים על פי המשפט הבינלאומי ההומניטארי, משפט זכויות האדם והמשפט הישראלי. אף אם סגירת המעברים נועדה לשרת תכלית ראויה כלשהי, הרי שבוודאי שפעולה זו אינה עומדת במבחן המידתיות ולפיכך הינה בלתי חוקית.
78. עקרון המידתיות הוא מרכיב חשוב במשפט הבינלאומי המינהגי והוא מרכיב מהותי בהגנה על אזרחים במצבים של סכסוך מזוין. עקרון זה אף מהווה עקרון כללי במשפט הישראלי.
ראו בג"צ 769/02 הועד הציבורי נגד עינויים ואח' נ' ממשלת ישראל ואח', מיום 14.12.06 (טרם פורסם), פסקה 41 לפסק דינו של הנשיא בדימוס ברק.
בג"צ 2056/04 מועצת הכפר בית סוריק נ' ממשלת ישראל, פ"ד נח(5), 817 פסקה 37.
79. פעולותיהם של המשיבים פוגעות באופן חמור בזכויות האדם של קרוב למיליון וחצי איש. חובה על המשיבים לנקוט באמצעים מידתיים ולא לסגור את המעבר הראשי שהינו בבחינת צינור החמצן ועורק החיים של רצועת עזה בכללותה.
80. יודגש כי אין בהסכמים בין ישראל ובין הרשות הפלסטינית כדי לשלול מתושבי הרצועה את ההגנות המוקנות להם במשפט הבינלאומי ההומניטרי. ראו סעיפים 47 ו-7 לאמנת ג'נבה.

81. אשר על כן, מתבקש בית המשפט הנכבד ליתן צו על תנאי כמבוקש, ולאחר קבלת תשובת המשיבים להפכו למוחלט. כן, מתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את המשיבים בהוצאות משפט זה.

היום: 8 ביולי 2007

פאטמה אלעגיו, עו"ד
ב"כ העותרים